

Motion till riksdagen 2009/10:Fö263

av **Anders Karlsson m.fl. (s)**

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	19 882 368	-325 000
1:2 Fredsfrämjande insatser	2 537 312	-1 750 000
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 847 912	100 000
1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar	5 976 563	-100 000
1:5 Forskning och teknikutveckling	864 450	30 000
2:7 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	960 989	-23 000
Nytt anslag: Tidigare anslag		
1:10 Stöd till frivilliga försvarsorganisationer	0	68 000
Summa för utgiftsområdet	45 501 075	2 000 000

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges militära alliansfrihet.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om principer för det militära försvarets utformning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om värnplikten och ett stabilt och kostnadseffektivt personalförsörjningssystem.

Fel! Okänt namn på

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kr efter 2010.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:4 Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kr efter 2010.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bemyndiga regeringen att under 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kr för att tillgodose behovet av rörelsekapital.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jobben inom försvarsindustrin och försvarsindustrins roll för den militära alliansfriheten.
10. Riksdagen godkänner investeringsplanen för Försvarmakten för 2010–2012 i enlighet med vad som anförs i motionen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en exportmyndighet.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omstruktureringar i försvarets stödverksamheter.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Försvarmaktens internationella insatser.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att behålla anslag 1:10 till frivilliga försvarsorganisationer.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nordiskt samarbete.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomisk styrning.

¹ Yrkande 2 hänvisat till UU.

Sverige behöver en ansvarsfull försvarspolitik

I tider av ekonomisk oro förväntas att landets regering agerar ansvarsfullt och kraftfullt för att värna jobben och landets unika kompetenser. Därför är det märkligt att den borgerliga regeringen i sin budgetproposition fortsätter att förespråka en inriktning där man frångår ett beprövat personalförsörjningssystem – värnplikten – för att övergå i en frivillighet som har oöverskådliga ekonomiska konsekvenser. Det är inte ansvarsfullt. Forskningsmedel och medel för anskaffning av försvarsmateriel får i regeringens budgetproposition finansiera övergången till en frivillig rekrytering trots att riksdagen ännu inte fattat beslut om att lämna värnplikten. Därtill agerar regeringen mot försvarsindustrin på ett sådant sätt att såväl jobben som spjutspetskompetensen inom sektorn hotas. Istället för att värna jobb och spjutspetskompetens så slarvar regeringen bort dem och agerar ekonomiskt oansvarigt.

Vi socialdemokrater ser allvarligt på den försvarspolitiska utvecklingen under den borgerliga regeringen. Det är djupt beklagligt att den moderatledda regeringen valde att bryta en lång tradition av blocköverskridande överenskommelser på försvarsområdet.

Den socialdemokratiska inriktningen av Sveriges försvarspolitik presenterades i och med regeringens inriktningsproposition våren 2009. Nedan presenteras delar av den socialdemokratiska försvarspolitiken, men vi hänvisar till kommittémotion 2008/09:Fö5 för en djupare genomgång. Vår inriktning innebär en fortsatt reformering från ett invasionsförsvar till ett modernt och effektivt insatsförsvar, vilken inleddes under den socialdemokratiska regeringen.

Ett trovärdigt försvar är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Det verkar avskräckande genom att visa för omvärlden att Sverige är berett att självt försvara sin nationella integritet och sitt självbestämmande. Därmed utgör det också en grund för en trovärdig militär alliansfrihet. Det svenska försvaret bidrar vidare till en säkrare värld genom insatser för fred och säkerhet i konflikttrubbade områden.

Ett trovärdigt försvar måste ständigt förändras beroende på den aktuella säkerhetspolitiska situationen. Utformningen av och storleken på försvaret ska styras av de hot som kan bli aktuella mot Sverige. Deltagande i internationella insatser ska ske med försvarets ordinarie förband, där dessa bedöms kunna erbjuda ett mervärde för insatsen.

Vad som ovan anförts om Sveriges militära alliansfrihet bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Principer för det militära försvarets utformning

Vi vill se en försvarsmakt som arbetar utifrån följande principer:

Fel! Okänt namn

Inifrån och ut

De nationella behoven ska utgöra grunden för prioritering och utveckling av förmågor. Dessa förmågor ska sedan, utifrån behov och möjlighet, kunna nyttjas internationellt. För internationell tjänst prioriteras markförband. Flygvapen, marin och hemvärn med nationella skyddsstyrkor utgör de omedelbart gripbara resurserna och grunden för svensk nationell incidentberedskap i fred.

Tillgängligt och användbart

De förband som utbildas ska vara tillgängliga för de typer av insatser som kan bli aktuella i en nära framtid, nationellt och internationellt. Alla förbandstyper behöver dock inte vara optimerade för internationell tjänstgöring. Det innebär att för de förmågor som inte är omedelbart efterfrågade nationellt och internationellt men ändå potentiellt viktiga, går det att överväga att bibehålla endast en grundläggande kunskap inom Försvarmakten, eventuellt i ett nordiskt samarbete. Den subarktiska förmågan är viktig att bibehålla som en resurs för Försvarmakten och som ett strategiskt område för internationella samarbeten. Organisation, personalförsörjning och underrättelsetjänst ska bidra till förmågan till flexibel och adekvat beredskap.

Förmåga till flexibel utveckling

Försvaret ska ha förmågan att kunna utvecklas för att möta framtida hot, såväl traditionella hot som helt nya. Flexibilitet och utvecklingsförmåga måste därför utgöra en integrerad del av det framtida försvaret. Såväl Försvarmaktens personalförsörjningssystem som materiel, organisation och beredskapssystem måste, tillsammans med bl.a. forskning och utveckling samt en fortsatt god underrättelsetjänst, bidra till en trovärdig och flexibel utvecklingsförmåga. Det är oroväckande att Försvarmakten i sitt underlag till regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition ansåg att med de förutsättningar regeringen gav så blir Försvarmaktens förmåga att utveckla helt nya förmågor mycket begränsad. Viktigt är vidare att ständigt pröva om de förmågor man har är nödvändiga och optimala utifrån de behov som kan identifieras.

Folkligt förankrat

Sveriges försvar är, och ska vara, allas ansvar. Genom en fortsatt folklig förankring säkras försvarets tillgång till kompetens och flexibilitet inför en eventuell framtida försämrad omvärldssituation. Den folkliga förankringen utgör därför en viktig komponent för det militära försvaret. Vi menar att värnplikten utgör en central del av försvarets folkliga förankring. Försvaret får inte bli ett samhälle i samhället utan måste spegla befolkningen vad gäller attityder och värderingar.

Rationellt och effektivt

Det svenska militära försvaret ska vara rationellt och effektivt organiserat. Det innefattar en fortsatt översyn av bl.a. logistikfunktioner, stödmyndigheter och grundorganisation, men också skapandet av en grundorganisation som bidrar till en långsiktig, folklig förankring, t.ex. genom närvaro över hela landet.

Vad som ovan anförts om principer för det militära försvarets utformning bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Ett stabilt och kostnadseffektivt personalförsörjningssystem

Riksdagen har ännu inte fattat något beslut om den framtida personalförsörjningen för Försvarmakten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition våren 2010. Socialdemokraterna har varnat för den övergång till en frivillig rekrytering som regeringen förordar. Den innebär i praktiken ett yrkesförsvaret med en extremt hög beredskap. Denna beredskap är kostsam och omotiverad utifrån det säkerhetspolitiska läget. Det blir ett litet och dyrt yrkesförsvaret, med ett internationellt fokus som riskerar att tränga ut det nationella försvaret. Tillgänglighet överordnas alla andra faktorer, och detta påverkar enligt Försvarmaktens underlag faktorer som uthållighet, utvecklingsförmåga och förmågebredd negativt. Vår förmåga att möta nya och/eller långvariga hot begränsas, försvaret riskerar att i praktiken bli ett försvar för gårdagens hot. Regeringens frivilliga personalförsörjningssystem innebär betydande risker för konjunkturkänslighet, rusande personalkostnader och svårigheter att nå rätt kompetenser.

Det socialdemokratiska förslaget till personalförsörjningssystem bygger istället på en könsneutral mönstringsplikt, i vilken samtliga ungdomar mönstrar via dator och där sedan ett antal genomgår en mer djupgående mönstring och antagningsprövning. Utifrån denna tas en grupp ut för en kortare värnpliktsutbildning om cirka tre månader.

Därefter sker antagning, fortsatt utbildning och tjänstgöring på frivillig grund. De som anses lämpade som soldater och kan tänka sig att tjänstgöra i ett insatsförband får en fortsatt utbildning om i snitt nio månader. Efter detta skriver de ett flerårigt kontrakt i vilket ingår att, i fredstid, tjänstgöra en viss tid nationellt och internationellt. Övrig tid är personen i civila studier eller arbete. Kontraktssoldaternas tjänstgöring är normalt sett möjlig att planera med lång framförhållning. En mycket liten andel soldater kan behöva vara heltidsanställda för att besätta vissa specialisttjänster och -funktioner.

De som efter inledande tremånadersutbildning inte går till insatsförbanden, men ändå befinner lämpliga, är rekryteringsbara för Hemvärnet med de nationella skyddsstyrkorna för fortsatt utbildning. Övriga krigsplaceras i perso-

Fel! Okänt namn på

nalreserven för att kunna ianspråkta för vidare utbildning vid ett förändrat omvärldsläge.

Genom detta system bibehålls försvaret som en angelägenhet för hela folket. Via värnplikten får fler i samhället insyn i det militära försvaret samtidigt som det blir lättare att hitta, och attrahera, rätt kvinna/man till försvarets olika befattningar. Vi bedömer vidare att detta ger ett flexibelt personalförsörjningssystem som är mindre konjunkturberoende än ett försvar byggt på renodlad frivillighet.

En ytterligare fördel med ett personalförsörjningssystem som baseras på värnplikt är att systemet är flexibelt och enkelt kan utvidgas om omvärldsutvecklingen så skulle kräva. Med ett värnpliktssystem så finns en struktur och organisation för att kalla in och genomföra grundläggande utbildning. Att återuppväcka en plikt som inte tillämpas torde innebära större dramatik än om en befintlig värnplikt utökas. Ett personalförsörjningssystem baserat på mönstringsplikt och kortare värnplikt skapar således stabilitet och politiskt handlingsutrymme.

Trots att riksdagen inte har fattat något beslut om att överge dagens värnpliktssystem föreslår regeringen i budgetpropositionen att ta över en halv miljard för att finansiera övergången till ett frivilligt system. Dessa medel tar man från forskningsansatningar som kan leda till jobb. Vi värnar forskningen och återför därför 30 miljoner kronor till forskningsanslaget 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 300 miljoner kronor 2012. Vi socialdemokrater motsätter oss en övergång till ett helt frivilligt system. Vi bedömer att vårt förslag till personalförsörjningssystem med värnplikt som grund och som inte innefattar yrkessoldater i samma omfattning som regeringen föreslår, skapar ett ekonomiskt utrymme om 150 miljoner kronor 2010, 200 miljoner kronor 2011 och 500 miljoner kronor 2012.

Vad som ovan anförts om värnplikten och ett stabilt och kostnadseffektivt personalförsörjningssystem bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Jobben och kompetensen inom försvarsindustrin hotas av regeringens politik

Sverige har, som militärt alliansfri stat, en lång tradition av en stark nationell försvarsindustri som inte bara försett och försörjer landet med materiel utan också med kunskap och oberoende samt tillgång till viktiga militära och industriella samarbeten. Materieförsörjningen måste, liksom övriga försvaret, fortsätta att reformeras.

Vi finner regeringens bristande vilja att se försvarsindustrins säkerhetspolitiska roll som oroväckande. Vi sympatiserar i grunden med en utveckling mot en mer konkurrensutsatt marknad på försvarsmaterielområdet, men vill varna för en alltför naiv tilltro till marknadskrafterna inom detta område. Försvarsmaterielsektorn är i dag och under överskådlig framtid inte en marknad lik-

Fel! Okänt namn på

nande den för mobiltelefoner eller personbilar. I stället kommer starka stater att – av ekonomiska, politiska och säkerhetspolitiska skäl – fortsätta att driva sina intressen i dessa frågor. De stater som inte har någon klar vilja med sin försvarsindustri och hur man ska förhålla sig till denna utveckling kommer att få se sin industri försvinna. Ur detta perspektiv är det t.ex. allvarligt att regeringen misslyckats med att ta fram en nationell försvarsindustristrategi. De andra nordiska länderna har slagit fast strategier för hur deras försvarsindustrier ska utvecklas på sikt. Företagen efterfrågar långsiktighet för att våga satsa på utveckling och kompetens, men Försvarsdepartementet har klippt av den dialog som fanns under den socialdemokratiska regeringen.

Regeringens dogmatiska inställning att alltid köpa från den befintliga marknaden, den s.k. hyllan missgynnar Försvarsmakten, den inhemska försvarsindustrin och Sverige. Sverige har en konkurrenskraftig inhemsk försvarsindustri som besitter spjutspetsteknik och kompetens som är viktig för Sveriges försvarsförmåga, och den bör värnas. Regeringen räknar med att den materiel som Sverige behöver för sin säkerhet alltid finns tillgänglig på marknaden. Det är ett antagande som både är farligt och riskerar att bli dyrt för vårt land.

Sverige behöver såväl behålla som skapa nya jobb för att så snabbt som möjligt ta sig ur den ekonomiska krisen. Det är därför oroväckande att regeringen negligerat försvarsindustrin under så lång tid. Idag är ca 30 000 anställda inom säkerhets- och försvarsindustrin. Därtill är 60 000–80 000 anställda hos underleverantörer och serviceföretag. Antalet anställda går att jämföra med bilindustrin som sysselsätter 125 000 anställda totalt. Försvarsindustrin utgör en spjutspetsteknologi som även ger spin-off till den civila marknaden.

I budgetpropositionen föreslår regeringen minskade bemyndiganderamar för anskaffning och för Försvarets materielverk, dvs. möjligheten för Sverige att ingå kontrakt med försvarsindustrin om utveckling och framställning av försvarsmateriel. Som skäl anges den nya materielförsörjningspolicyn. Då vi inte stödjer inriktningen i regeringens materielförsörjningspolicy och dess konsekvenser för försvarsindustrin ställer vi oss inte heller bakom de förändringar av bemyndiganderamarna som regeringen vill se.

Vad som ovan anförts om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 000 kronor efter 2010 bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Vad som ovan anförts om att bemyndiga regeringen att under 2010 för anslaget 1:4 *Vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar* besluta om beställningar som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 7 250 000 000 kronor efter 2010 bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Vad som ovan anförts om att bemyndiga regeringen att under 2010 låta Försvarets materielverk disponera en kredit i Riksgäldskontoret på högst 20 000 000 000 kronor för att tillgodose behovet av rörelsekapital bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Fel! Okänt namn på

Vi vill understryka den roll som forskning och utveckling har för att, utöver att bidra till teknik- och materielutveckling, generera kunskap om teknik och framtida hot och ta fram underlag för såväl politisk nivå som myndighetsnivå. Nationell forskning och utveckling bidrar således till självständighet i nationella beslut. Regeringen använder nu forskningsanslagen för att bekosta ett personalförsörjningssystem som riksdagen ännu inte beslutat om. Vi socialdemokrater värnar forskningen som en grund för Försvarsmaktens möjlighet att utvecklas till en modern och effektiv insatsorganisation och återför därför 30 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 300 miljoner kronor 2012.

Vad som ovan anförts om forskning bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Vi avsätter 100 miljoner kronor 2010, 300 miljoner kronor 2011 och 200 miljoner kronor 2012 mer än regeringen till anskaffning av materiel för att värna jobben, högteknologisk kompetens, viktiga skatteintäkter och vår militära alliansfrihet.

Vad som ovan anförts om jobben inom försvarsindustrin och försvarsindustrins roll för den militära alliansfriheten bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

I vår försvarspolitiska inriktning har vi slagit fast att samtliga förband i insatsorganisationen bör kunna nyttjas för såväl nationella som internationella insatser, men alla förband behöver dock inte vara optimerade för internationella uppgifter. Vi menar att regeringen idag, i för hög utsträckning, optimerar allt materiel till att bli internationellt gångbart. Kostnaderna för detta är omfattande och tränger ut andra materiel som Sverige också är i behov av att ersätta eller utveckla. Vi socialdemokrater har också ett annat ställningstagande än regeringen när det gäller NGB2011, och vi har ännu inte tagit ställning till ett eventuellt svenskt deltagande i BG2013. Vi avser se över investeringsplanen och materielplanen utifrån dessa förhållningssätt för att möjliggöra andra viktiga materielsatsningar.

Vad som ovan anförts om investeringsplanen för Försvarsmakten för 2010–2012 bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Ny exportmyndighet för försvarsmateriel – men regeringen har inget att sälja

Socialdemokraterna ställer sig positiva till att uppgifterna mellan tillverkning av försvarsmateriel och export renodlas för att undvika intressekonflikter mellan Försvarsmaktens behov och försäljning. Grundprincipen, att all försäljning av försvarsmateriel ska godkännas av ansvarig exportkontrollmyndighet, står fast. Vi socialdemokrater vill däremot inte etablera en ny separat exportmyndighet utan vill att den skapas inom ramen för Försvarets materielverk då det förenklar för personal som måste utföra arbetsuppgifter inom båda myndigheterna. Vi har heller inget intresse av att etablera flera myndigheter.

Regeringens intention med att skapa en ny myndighet för export av försvarsmateriel är däremot oklar då man så kraftigt motsätter sig egenutveckling av försvarsmateriel, vilket måste anses som en förutsättning för att på sikt ha något att sälja.

Vad som ovan anförts om en exportmyndighet bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Fortsatt reformering av försvarets stödverksamheter

Stödverksamheterna så som logistik, materiel och forskning är viktiga för att Försvarsmakten ska kunna utföra sina uppgifter. Stödet måste hela tiden anpassas efter Försvarsmaktens förutsättningar. Vi socialdemokrater uppnådde goda resultat i den senaste omställningen vilken byggde på Försvarsförvaltningsutredningen. Statskontoret har i sin utvärdering konstaterat att myndigheterna uppnått uppsatta mål. Denna process bör nu fortsätta för att möta försvarets framtida behov.

Bland annat bör en sammanhållen myndighetsöverskridande logistikprocess utformas utifrån en helhetssyn på logistiken. Eftersom det finns starka kopplingar mellan logistik och materielförsörjning bör samverkan mellan dessa processer förtydligas och på sikt samordnas i en gemensam process. Ett större ansvar för materielsystemens tillgänglighet bör kunna läggas på industrin utan att staten avhänder sig kompetens och på sikt blir beroende av en monopolsituation.

Regeringen avser i budgeten tillsätta en genomförandekommitté som får i uppgift att se över stödmyndigheterna, men det gedigna underlag som tidigare legat till grund för denna typ av omställningar saknas. Regeringens utgångspunkt uppges vara förslagen som Stödutredningen lämnade i sin rapport Ett användbart och tillgängligt försvar – Stödet till Försvarsmakten, men kritiken från remissinstanserna är stor, den gäller bl.a. bristen på konsekvensanalys, felaktiga grundantaganden och brist på genomlysning.

Vi socialdemokrater vänder oss emot flera av de grundantaganden som Stödutredningen vilar på. *Regeringens materielförsörjningspolicy* slår sönder förutsättningarna för Sverige som industrination och eroderar vår militära alliansfrihet. Vi besitter idag världsledande expertis och kunskap som har gett Sverige en position i EU som ett av sex ledande försvarsindustriländer, denna riskeras nu och regeringen stänger dörren för viktiga spin-offeffekter för civil industri. Inhemsk försvarsindustri tvingas stänga verksamhet som en följd av detta. Regeringen gör sig med den förda politiken beroende av att köpa materiel från andra länder på deras villkor. Det vi ser här är en borgerlig regering som tar stormsteg mot en liten *expeditionskår, byggd på frivillighet*, som lätt kan fogas in i Nato. Stödutredningen föreslår till och med att vi ska sluta utforma vår egen nationella försvarsdoktrin, något alternativ finns dock ej om vi inte väljer att kopiera ett annat lands, samt att lägga ner Försvårshögskolan.

Fel! Okänt namn på

Motstridiga förslag har kommit ut från regeringens utredningar gällande Pliktverkets framtid. Då vi även fortsättningsvis vill ha kvar plikten som grund för ett nytt personalförsörjningssystem har Pliktverket även framgent en viktig funktion såväl för Försvarsmakten som för övriga civila myndigheter som idag nyttjar myndigheten för rekrytering. Vi socialdemokrater hade gärna sett att berörda myndigheter och experter hade fått ta aktiv del i stödutredningen för att hitta de bästa lösningarna. Det finns många goda idéer som helt har förbigåtts av utredningen, bl.a. en prövning av Försvarets forskningsinstitut som branschinstitut. Hade regeringen seriöst velat ta i den här frågan och hitta en bra lösning för Försvarsmaktens stöd så hade det behövts mer tid och resurser.

En seriös reformering av försvarets stödverksamheter kan ge en besparing på 200 miljoner kronor 2010, 400 miljoner kronor 2011 och 800 miljoner 2012. För 2010 beräknar vi att besparingen belastar anslag 1:1 med 100 miljoner kronor och 1:4 med 100 miljoner kronor.

Vad som ovan anförts om omstruktureringar i försvarets stödverksamheter bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Fredsfrämjande insatser

Vi vill att Sverige ska bidra till fred och säkerhet globalt genom att delta vid internationella fredsfrämjande insatser. I dag utnyttjas inte den volym som är avsedd för internationella insatser. Det är därför rimligt att öka ambitionen relativt i dag till motsvarande ca 1 000 personer. Vi menar dock att den av regeringen förespråkade stora ökningen av antalet personer i internationell tjänst inte speglar en rimlig och realistisk ambitionsnivå för Sverige. Därför nöjer vi oss även fortsättningsvis med att höja ambitionsnivån med de 200 miljoner kronor per år som vi föreslog i förra höstens budgetmotion.

Sverige bör bidra med färre men längre internationella insatser. Det ökar vår möjlighet att göra en verklig skillnad. Vidare underlättar det för Försvarsmaktens planering. När det gäller det svenska engagemanget i Kosovo vill vi avsluta den militära insatsen Kfor, men fortsätta vårt civila engagemang. Sveriges första bataljon kom till Kosovo redan i oktober 1999. Sverige godkände Kosovo som stat 2008 och det är nu hög tid att gå vidare. Därför minskar vi tillfälligt anslaget för de fredsfrämjande insatserna med 550 miljoner kronor 2010 och 250 miljoner kronor 2011.

Den svenska regeringen avser att tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge ställa den nordiska stridsgruppen (NBG) till EU:s förfogande under det första halvåret 2011, med Sverige som s.k. ramnation. Vi socialdemokrater är positiva till att Sverige deltar i NBG 2011. Vi menar samtidigt att Sverige som tog ett betydande ansvar för den nordiska stridsgruppen 2008 – då vi bidrog med 2 300 av 2 800 soldater – inte ska vara ramnation och ta det största ansvaret denna gång. Därför minskar vi försvarsramen med 750 miljoner kronor 2010, 1 miljard kronor 2011 och 350 miljoner kronor 2012. Regeringen presenterar även i budgeten att man avser delta i den brittiska strids-

gruppen 2013. Vi socialdemokrater är mycket förvånade över att regeringen inte har informerat riksdagen om formerna eller innehållet i ett eventuellt svenskt deltagande i BG2013. Som vi tidigare aviserat säger vi nej till att delta i Natos snabbinsatsstyrka (NRF), eftersom vi anser att Försvarsmakten redan har betydande åtaganden samtidigt som försvarsbudgeten är starkt ansträngd.

Eftersom det är oklart exakt hur kostnaderna för NBG fördelar sig föreslår vi emellertid att regeringen bemyndigas att vid behov omfördela besparingen mellan anslagen.

Vad som ovan anförts om Försvarsmaktens internationella insatser bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Regeringen slår undan benen på de frivilliga försvarsorganisationerna

De frivilliga försvarsorganisationerna har funnits i decennier och utgör en kostnadseffektiv resurs för Försvarsmakten och för samhället när det uppstår kris eller krig. Idag personalförsörjer de frivilliga försvarsorganisationerna Hemvärnet i en inte obetydande utsträckning. Regeringen väljer ändå i budgeten att slå undan fötterna på den frivilliga verksamheten trots att man samtidigt säger sig vilja utveckla Hemvärnet till nationella skyddsstyrkor. Vi socialdemokrater vänder oss emot att anslaget för frivilliga försvarsorganisationer upphör och att grundorganisationsstödet tycks avskaffas. Det påverkar den frivilliga verksamheten negativt då det bl.a. kraftigt försvårar möjligheten till att hålla anställd personal som organiserar de frivilliga resurserna. Att regeringen med dessa försämrade möjligheter att bedriva verksamhet ändå förutsätter att de frivilliga försvarsorganisationerna ska bistå Försvarsmakten och utföra viktiga uppgifter ter sig mycket märkligt. Det uppmuntrar inte människor att engagera sig frivilligt, vilket direkt skadar Hemvärnet och Försvarsmakten.

Vad som ovan anförts om att behålla anslag 1:10 till frivilliga försvarsorganisationer bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Nordiskt samarbete för effektiviserad resursanvändning

Ett ökat nordiskt samarbete är både viktigt och efterfrågat. Vi ställer oss bakom ett utökat nordiskt samarbete på försvarsområdet för effektiviserad resursanvändning och ökad effekt, så länge det inte hotar den nationella beslutanderätten avseende den operativa förmågan. Sveriges militära alliansfrihet får inte påverkas. Vi ser betydande möjligheter att minska Försvarsmakten

Fel! Okänt namn på

och dess stödmyndigheters kostnader genom samarbeten med våra nordiska kollegor. Det kan på sikt ge en besparing på 100 miljoner kronor 2012.

Vad som ovan anförts om nordiskt samarbete bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Ekonomisk styrning

Den försvarspolitiska inriktningspropositionens förutsättningar för en ekonomi i balans kunde som bäst beskrivas som tveksamma. Regeringen skrev i propositionen att allt i praktiken kunde förändras, ingenting var säkert:

Regeringen vill understryka att den föreslagna utvecklingen mot ett mer tillgängligt försvar bara kan ske i den takt som ekonomin medger. [...] Den inriktning som regeringen anger kan därför komma att justeras i termer av såväl omställningstakt som förmågekrav, materiel, organisation och verksamhet.

Med denna friskrivningsklausul som regeringen flitigt använder även i budgetpropositionen är frågan vad regeringens försvarspolitik egentligen är värd. Med de osäkerheter som personalförsörjningssystemet uppvisar riskerar personalkostnaderna att öka och regeringen tvingas att prioritera yrkessoldater framför verksamhet. Med tanke på att regeringen inte anser att det försvar som beskrivs i propositionen kan vara fullt utbyggt förrän tidigast 2019 handlar det inte heller om ett försvar som är gripbart här och nu – snarare där och då. Kostnaderna lär dock komma långt tidigare.

Vi socialdemokrater har pekat ut en annan inriktning för det militära försvaret än det yrkesförsvar som regeringen förordar. Vi gör en bedömning att det går att spara 2 miljarder kronor inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens nivå; detta uppnås 2010.

Försvarsutskottet har vid upprepade tillfällen påtalat riksdagens behov av en transparent materielplanering och redovisning, dvs. ett tydligare beslutsunderlag för att kunna ta ställning till förslagen till beställningsbemyndiganden. Det är en förutsättning för att riksdagen ska kunna utöva finansmakten. Det är mycket allvarligt att redovisningen försämrats under den borgerliga regeringen. Detaljeringsgraden över ingångna och nya åtaganden har också försämrats sedan 2006. Bristande underlag utesluter en självständig och korrekt bedömning av riksdagen.

Vad som ovan anförts om ekonomisk styrning bör riksdagen för regeringen som sin mening ge till känna.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 6 oktober 2009

Anders Karlsson (s)

Peter Jonsson (s)

Åsa Lindestam (s)

Peter Jeppsson (s)

Tommy Waidelich (s)

Michael Hagberg (s)

Inger Jarl Beck (s)

Mats Berglind (s)